

การพัฒนา รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน

Development of the Investigation for Suppression Narcotics in Community

พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุณีย์ กัลยะจิตร²

พันตำรวจเอกสมศักดิ์ หนองพงษ์³

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์¹

มหาวิทยาลัยมหิดล²

กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนา รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ รวมกันมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนา รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 23 คน การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายในชุมชน 3 ชุมชน คือ ชุมชนธนิทร ชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ และชุมชนวัดสังข์กระจาย จำนวนชุมชนละ 200 คน วิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการสืบสวนที่สำคัญคือ การใช้สายลับและการรวบรวมพยานหลักฐานให้ชัดเจน ก่อนที่จะจับกุมผู้กระทำผิด ทั้งนี้สายลับต้องได้รับความปลอดภัยมากที่สุด
2. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนา รูปแบบการสืบสวนเพื่อปราบปรามยาเสพติด ในภาพรวมทั้ง 3 ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ไม่แตกต่างกัน
3. ประสิทธิภาพของการนำคู่มือ การสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดมาใช้ในชุมชนธนิทร ชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ และชุมชนวัดสังข์กระจาย อยู่ในระดับปานกลาง ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การพัฒนา/ รูปแบบการสืบสวน/ การปราบปรามยาเสพติด

Abstract

The research Development of the Investigation for Suppression Narcotics in Community use mixed research approaches methodology between qualitative methodology and quantitative methodology. Objective for development of the investigation for Suppression Narcotics in Community qualitative methodology by In-depth interview key informants 23 persons and quantitative methodology by questionnaire was randomly collected from 3 communities is Thaninthorn Community, Masjid Ban Somdej Community and Wadsangkrajai Community is 200 Sample per one community was analyzed and evaluated by statistical packaged statistical for analysis data is mean and standard deviation

The research results were as follows:

1. The main point for model of narcotics investigation is use emissary and collection of evidence complete before arrest offender and must carefully for safely emissary.
2. Satisfaction of population to development narcotic investigation model in 3 communities is middle Level satisfaction not different.
3. Effectiveness of manual for narcotic investigation use in 3 communities is middle level not different.

Keywords : Development / Investigation Model / Suppression Narcotics

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาหายาเสพติดถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญของโลก เนื่องจากปัญหาหายาเสพติดเกี่ยวพันทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค หรือแม้กระทั่งระดับประเทศ ปัญหาหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดผลกระทบในแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคง การแพทย์ และการสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่มีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 3 ประเทศ อาทิ สหพันธรัฐเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐกัมพูชา ซึ่งทั้ง 3 ประเทศนี้ถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิต แหล่งค้าและแหล่งแพร่ระบาดของที่สำคัญของโลก (พรรณนพภัคตร์ ศิริพันธุ์, 2550, หน้า 1-2)

รัฐบาลในแต่ละสมัยที่ผ่านมาได้ให้ความสนใจในการควบคุมและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยมาโดยตลอด โดยได้เริ่มปรากฏชัดเจนในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใน พ.ศ.2504 ที่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษ (ก.ป.ส.) เพื่อปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มข้น ในสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นองค์การกลาง จนถึงสมัยของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้มีการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 141/ 2541 ให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการยาเสพติดแห่งชาติ (ศปส.ช) เป็นองค์การกลางเพิ่มขึ้นจากคณะกรรมการที่มีอยู่ จนกระทั่งถึงสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตรในช่วงปี พ.ศ. 2544-2547 ซึ่งให้ความสนใจกับปัญหาเสพติดเป็นอย่างมาก โดยในการแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้ยกเอาปัญหาเสพติดขึ้นเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) โดยให้อยู่ในหมวดของนโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยยึดหลักการป้องกันนำหน้าการปราบปราม และผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการรักษา ขณะที่ผู้ค้าต้องได้รับโทษตามกระบวนการยุติธรรม โดยนายกรัฐมนตรีได้ประกาศทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด และได้กำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ “พลังแผ่นดินขจัดสิ้นยาเสพติด” นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นอีก 12 หน่วยงานด้วยกัน ซึ่งคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ถือเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นองค์การกลางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด และในช่วงเวลาดังกล่าวที่รัฐบาลดำเนินการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังนั้น ทำให้ผู้ผลิต และผู้ค้ายาเสพติด ต้องหาที่หลบซ่อน ไม่สามารถดำเนินการซื้อขายได้ตามปกติ และทำให้ยาเสพติดมีราคาสูงขึ้น และหาซื้อได้ยากขึ้น มีผลทำให้สถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวมในขณะนั้นมีการแพร่กระจายที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด (พงศศิริ สนวนแก้ว, 2546, หน้า 6)

เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดซึ่งกลับมาแพร่ระบาดเพิ่มขึ้นหลังจากปี 2547 เป็นต้นมา คณะรัฐบาลของ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และคณะรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จึงยังคงให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติด โดยให้ยาเสพติดเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญที่จะต้องดำเนินการของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน
- 2) เพื่อพัฒนาคู่มือการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน
- 3) เพื่อทดสอบประสิทธิผลของการนำคู่มือการสอบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตประชากร

(1) **กลุ่มผู้ให้ข้อมูล** (สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ) ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 23 คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้นำของชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด จำนวน 9 ชุมชน ชุมชนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

กลุ่มที่ 2 ตำรวจปราบปรามยาเสพติดจำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 สายลับล่อซื้อยาเสพติด จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 4 พนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจในพื้นที่ สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล และพนักงานสอบสวนของกองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 1 กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 5 อัยการ 1 คน และผู้พิพากษา 1 คน

(2) **ประชากรในการศึกษา** (สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจปราบปรามยาเสพติด และประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนที่ทำการศึกษา

2) ขอบเขตตัวแปร

การศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยการนำคู่มือการปราบปรามยาเสพติดรูปแบบใหม่ไปทดลองปฏิบัติจริงใน ชุมชนธนินทร เขตดอนเมือง ชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ แขวงหิรัญบุรี เขตธนบุรี ชุมชนวัดสังข์กระจาย แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ ซึ่งเป็นชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดมากกว่าชุมชนอื่น ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นชุมชนต้นแบบที่ได้รับรางวัลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

3) ขอบเขตเวลา

การดำเนินการในครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2554 ถึงกันยายน 2555

การทบทวนวรรณกรรม

1.แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการสืบสวน

1.1.1 ความหมายของการสืบสวน

การสืบสวน ตามความหมายที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 2 (10) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือ

ตำรวจ ได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด

1.1.2 รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน (The Investigation Trend for Narcotics Suppression)

- 1) การล่อซื้อ (BUY AND BUDG)
- 2) การรวบรวมพยานหลักฐาน (EVIDENCE)
- 3) ออกหมายจับ (ARREST WARRANT)
- 4) จับกุม (ARRESTED)

1.1.3 การสืบสวน (INVESTIGATION)

การสืบสวนเป็นการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและหลักฐานของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น มีการใช้สายลับหาหลักฐาน มีการเฝ้าสะกดรอย เป็นต้น ซึ่งสามารถแบ่งขั้นตอนการสืบสวนได้ดังนี้ (บุญชอบ พุมวิจิตร, 2537: 2-5)

- 1) การสำรวจสถานที่ (Casing)
- 2) การใช้สายลับ (How to use spies)
- 3) การอำพราง (UNDERCOVER)
- 4) การสะกดรอย (SURVEILLANCE)
- 5) การซักถาม (INTERVIEW)

1.1.4 การข่าว (INTELLIGENCE)

- 1) แหล่งข่าวกรอง (The Informed Source)
- 2) การรวบรวมข่าว (Collection)
- 3) การประเมินค่า (Evaluation)
- 4) การวิเคราะห์ข่าว (Analysis)
- 5) การกระจายข่าว (Dissemination)

1.1.5 เทคโนโลยี (Technology)

- 1) อุปกรณ์ถ่ายภาพ (Camera)
- 2) การดักฟัง (Intercept)
- 3) อุปกรณ์ตรวจหาตำแหน่ง (Global Positioning System)

1.1.6 การตรวจค้นจับกุม (Searching & Arresting)

- 1) ตรวจค้นบุคคล (Person Searching)

- 2) ตรวจค้นยานพาหนะ (Vehicle Searching)
- 3) ตรวจค้นสถานที่ (Place Searching)

2.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไมเคิล เจ. โรซาน (กรมสามัญศึกษา, 2543) ได้ศึกษาเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนปลอดยาเสพติด ซึ่งเป็นการป้องกันยาเสพติดแบบครบวงจรของมหาวิทยาลัยบราวน์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีอยู่ในตัวบุคคลและในสิ่งแวดล้อมคือเงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน

J. David Hawking. Richard F.catalano และทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเวอร์ชิงตัน ในซีแอตเทิล ได้ดำเนินการวิจัยการใช้สารในทางที่ผิดของเยาวชน และการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน ในต้นปี 1980 พวกเขาได้ค้นพบปัจจัยเสี่ยงในปัญหานี้ และยังคงดำเนินการวิจัยต่อไป (Drug rerated issues, 1991)

Witkin และคณะ (1994) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “Young gang and incarcerates: Exploring the tie between gang membership, delinquency, and social learning theory” โดยเก็บข้อมูลจากเยาวชน ที่ถูกควบคุมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กของมลรัฐนิวเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษา พบว่า การเป็นสมาชิกของแก๊งอาชญากรรมหรือการมีเพื่อนเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายหรืออาชญากรจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่เห็นด้วยกับพฤติกรรมผิดกฎหมาย และส่งผลให้เยาวชนนั้นมีพฤติกรรมอาชญากรรมด้วย

Hoffman (2002) ได้ทำการศึกษาเรื่อง A contextual analysis of differential association, social control and strain theory of delinquency พบว่า เยาวชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ไม่มีงานทำซึ่งมีแต่ความตึงเครียด ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดาน้อยและการไม่ค่อยมีส่วนร่วมในโรงเรียนของเด็กจะมีผลต่อพฤติกรรมการกระทำผิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1.ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Methodology) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวน และการปราบปรามยาเสพติดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปราบปรามยาเสพติดรูปแบบใหม่

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key information) และเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนารูปแบบ (ตัวแบบ หรือ โมเดล) การสืบสวนเพื่อปราบปรามยาเสพติดในชุมชน โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 2 และ 3

ขั้นตอนที่ 5 พัฒนาคู่มือการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชนจากข้อมูลที่ได้ในขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 6 นำคู่มือการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชนไปทดลองปฏิบัติ และประเมินประสิทธิผลของการใช้คู่มือฯ

ขั้นตอนที่ 7 นำผลการประเมินไปปรับปรุงรูปแบบ และคู่มือการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน เพื่อขจัดปัญหาต่างๆ ที่อาจพบในระหว่างทดลองปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 8 นำเสนอคู่มือการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชนที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ลงไปสืบสวนหาข่าวในแหล่งพื้นที่จริง
- 2) ไปสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในพื้นที่และสายลับ
- 3) สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่สืบสวนปราบปรามยาเสพติด
- 4) สัมภาษณ์อัยการและผู้พิพากษา
- 5) ประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่สืบสวนและปราบปรามยาเสพติดที่รับผิดชอบใน 3 ชุมชน เพื่อพัฒนารูปแบบการสืบสวนเพื่อปราบปรามยาเสพติด
- 6) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างใน 3 ชุมชน จำนวนชุมชนละ 200 คน รวมจำนวน 600 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้การสังเคราะห์คำตอบและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสรุปผลการสัมภาษณ์ครั้งสุดท้าย และการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มอย่างง่ายในชุมชน 3 ชุมชน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. **การล่อซื้อ** เมื่อได้ตัวผู้ขายแล้ว แต่ยังไม่จับกุมทันที อัยการและศาลมีความเห็นตรงกันว่า ไม่เป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เพราะถือว่าอยู่ในระหว่างการปฏิบัติงาน วางแผนจับกุมครั้งละหลายๆ และหลายคน วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่ดี เพราะพยานหลักฐานสามารถส่งฟ้องศาลได้โดยไม่ต้องสงสัย

2. **ความปลอดภัยของสายลับ** เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะหากผู้ค้ายาเสพติดทราบไม่เฉพาะสายลับที่ต้องเสียชีวิต แต่หมายถึงครอบครัว และญาติพี่น้องของสายลับด้วย หากสายลับมีความปลอดภัย สายลับก็เต็มใจทำงานให้ คนที่จำหน่ายก็ไม่รู้ตัว สามารถจับกุมได้ง่าย

3. **การกระตุ้นให้กระทำผิด** การล่อซื้อยาเสพติดต้องไม่เป็นการกระตุ้นให้เขากระทำผิด เช่น ผู้มีอาชีพเป็นครูสอนหนังสือ แล้วไปบอกว่ายาบ้าราคาดี ได้เงินแล้วไปกระตุ้นให้ครูหายาบ้า เช่นนี้เป็นกระตุ้นให้จำหน่ายยาเสพติด ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง

4. **การป้องกันการติดยาเสพติด** ควรให้ความรู้เยาวชนมากๆ ปลูกจิตสำนึก ควรให้กระทรวงสาธารณสุขควบคุมยาบ้า เช่น ใครติดยาบ้าควรไปหาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อบำบัด

5. **การบูรณาการการปฏิบัติงาน** ผู้เสพเมื่อกลับจากการบำบัด คนในสังคมเดิมจะไม่ยอมรับ เจอสภาพเดิมก็จะกลับไปเสพอีก ควรมีการบูรณาการหลายๆ หน่วยงานเข้าด้วยกัน เช่น กระทรวงแรงงาน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม เมื่อต้องหางานให้ทำหรือส่งเสริมอาชีพ

6. **การให้กำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน** ความยากลำบากในการทำงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามยาเสพติด ส่วนมากจะทำงานด้วยความยากลำบาก ควรได้รับกำลังใจจากรัฐบาลให้มากๆ เช่น การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งหน้าที่ส่วนเจ้าหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้องควรลงโทษให้หนัก

7. **การร่วมการทำงาน** ต้องร่วมมือการทำงานกันทุกหน่วยงาน และต้องทำอย่างจริงจัง ไม่ต้องเกรงกลัวอิทธิพลใดๆ แต่ปัจจุบันอิทธิพลเข้ามามีบทบาทมาก เช่น อิทธิพลทางการเมือง อิทธิพลทางการเงิน

8. **การหาสายลับ** เข้าไปล่อซื้อยาเสพติดในชุมชนหายากมาก เพราะเข้าไปครั้งเดียว ครั้งต่อไปสายลับก็ไม่ค่อยอยากที่จะเข้าไปอีก เพราะอันตราย รวมทั้งการล่อซื้อก็จะได้ผล เพราะคนจำหน่ายยาเสพติดในชุมชนจะรู้ว่าใครเป็นสายลับ

9. **องค์กระสิทธิมนุษยชน** จะคอยตรวจสอบหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นหน่วยบังคับใช้กฎหมาย การทำงานจึงต้องละเอียดอ่อน แต่การทำงานต้องยึดหลักสำคัญ คือ อยู่ในกรอบของกฎหมาย

10. **อุปกรณ์และเทคโนโลยี** ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนด้านยาเสพติด จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ มีประสบการณ์ในการสืบสวนยาเสพติดโดยเฉพาะเป็นอย่างดี และจะต้องมีเครื่องมือ อุปกรณ์ประเภทเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสืบสวน

11. **ความยากลำบากในการจับกุมผู้ต้องหา** ในบางชุมชนแม้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถล่อซื้อยาเสพติด จับกุมผู้จำหน่ายยาเสพติดได้ก็ตาม บางครั้งถูกพวกค้ายาเสพติดในชุมชนล้อมกรอบ จนทำให้การจับกุมประสบปัญหายุ่งยาก ไม่สามารถนำผู้ต้องหาออกมาจากชุมชนได้

12. **ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน** โรงงานผลิตยาเสพติดอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศไทยเป็นตลาดและทางผ่าน การแก้ปัญหาควรประสานความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้าน และการแก้ปัญหาภายในประเทศควบคู่กันไป

13. **การเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทอื่น** ผู้ก่ออาชญากรรมในคดียาเสพติดจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมชนิดอื่นๆ อย่างน้อยร้อยละ 60

14. **การมีส่วนร่วมจากประชาชน** ควรขอความร่วมมือจากผู้นำประชาชนให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางในการแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนด้วยกันจะทราบปัญหาดีกว่าคนภายนอก เจ้าหน้าที่ควรเป็นผู้สนับสนุนทางด้านความรู้และอุปกรณ์

15. **การประกันตัว** เมื่อตำรวจจับกุมผู้ต้องหาแล้วส่งฝากขังที่ศาลก็จะได้รับการประกันตัวจากศาลออกมาจำหน่ายอีก และจำหน่ายหนักกว่าเก่า เพื่อทดแทนเงินที่เสียไปจากการประกันตัวผู้ต้องหา ส่วนใหญ่หน้าเดิมๆ เพราะฉะนั้นหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมควรพิจารณาเรื่องการประกันตัวผู้ต้องหาเสพติดให้รอบคอบ

16. การทุจริตของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจเข้ามาสร้างปัญหา จับกุมเรียกเงินเข้า กระเป๋า ตั้งด่านตรวจปัสสาวะนอกเครื่องแบบ จงใจตรวจเด็กวัยรุ่นเรียกเงินชาวบ้าน ขอความร่วมมือจากตำรวจ จริงจังในการปราบปราม ไม่รัดไถเงิน และที่สำคัญ คือ ตำรวจเป็นผู้ค้าเสียเอง มาปล่อยยาในชุมชน ผู้ที่อยู่ในชุมชนทำอะไรไม่ได้

17. ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ควรมีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เข้ามาทำโครงการสีขาว โดยมา จัดกิจกรรมเป็นระยะ

18. ความไม่เชื่อใจต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ขาดความมั่นใจต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้รู้เห็นไม่กล้าแจ้งเจ้าหน้าที่ กลัวไม่ได้รับความปลอดภัย จึงต้องทำให้เกิดความมั่นใจต่อผู้ชี้เบาะแส เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมแล้วปล่อย

อภิปรายผล

จากการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณพบประเด็นที่สำคัญของรูปแบบในการ สืบสวนปราบปรามยาเสพติดในชุมชน ดังภาพ 1

การดักฟัง (Wire Tap) เป็นการกระทำใดๆ เพื่อล้วงรู้ข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารถึงกัน

การใช้เจ้าหน้าที่อำพราง (Undercover Operations) เป็นการใช้เจ้าหน้าที่เข้า ปฏิบัติการลับ โดยการอำพรางตัวและสถานภาพ

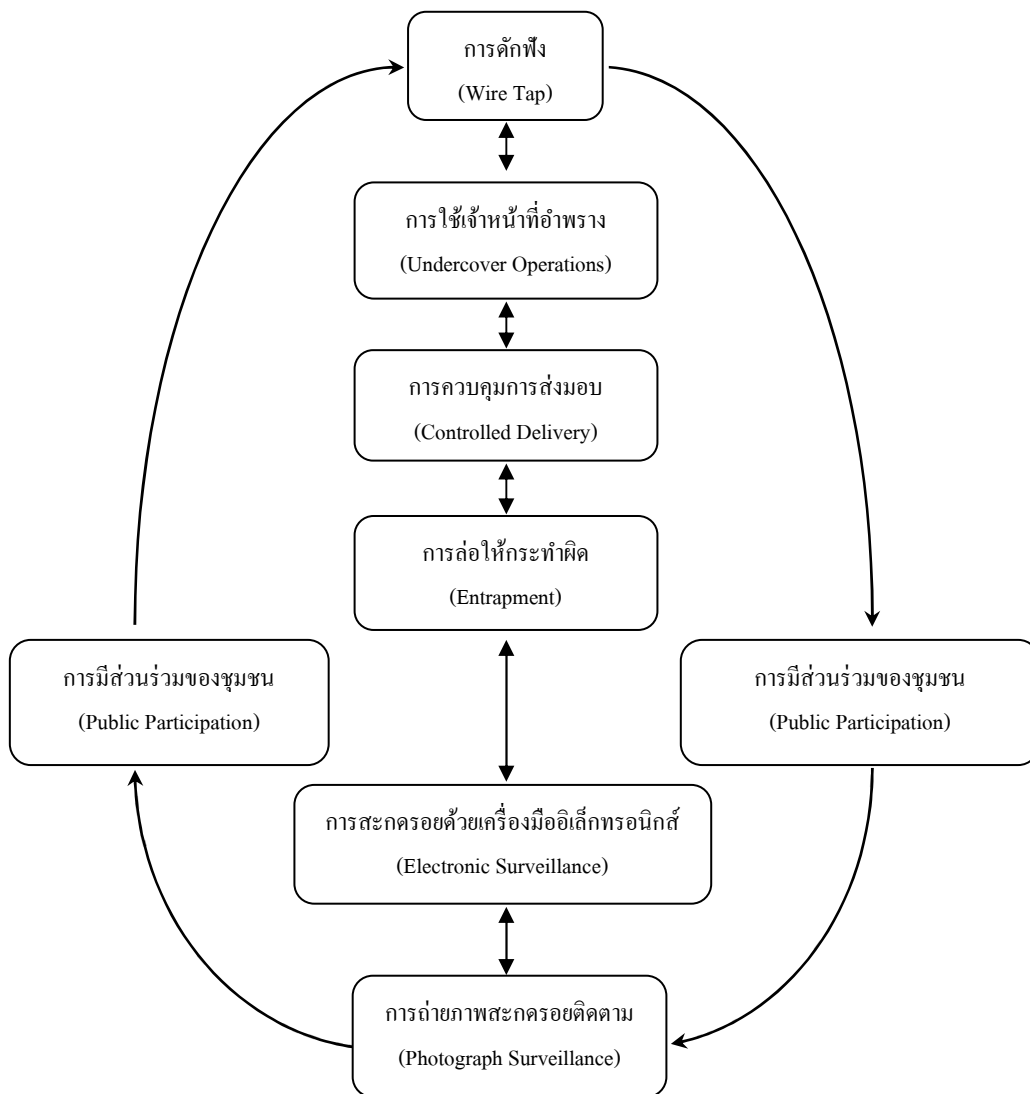
การควบคุมการส่งมอบ (Controlled Delivery) เป็นการส่งผ่านยาเสพติด หรือสิ่งของ ผิดกฎหมายจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่หนึ่ง

การล่อให้กระทำผิด (Entrapment) เป็นการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยการลวงให้ผู้ที่มีพฤติกรรม เป็นผู้กระทำความผิดเปิดเผยตัว

การสะกดรอยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Surveillance) เป็นการ พัฒนาดัดแปลงเครื่องมือพื้นฐานให้เหมาะสมกับภารกิจ

การถ่ายภาพสะกดรอยติดตาม (Photograph Surveillance) เป็นหลักฐานสำคัญที่ เชื่อถือได้ (Reliable Evidence) ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรวบรวมประกอบค่าให้การของเจ้าหน้าที่ เพื่อพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ต้องหา

การมีส่วนร่วมของชุมชน (Public Participation) จำเป็นต้องใช้การมีส่วนร่วมของ ชุมชนเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน จึงจะทำให้งานประสบผลสำเร็จ

ภาพ 1 รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรนำรูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชนตามภาพ 1 ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงาน ทั้งการดักฟัง (Wire Tap) การใช้เจ้าหน้าที่อำพราง (Undercover Operations) การควบคุมการส่งมอบ (Controlled Delivery) การล่อให้กระทำผิด (Entrapment) การสะกดรอยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Surveillance) และการถ่ายภาพสะกดรอยติดตาม (Photograph Surveillance) แต่

สิ่งสำคัญที่สุด คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน (Public Participation) คือ ต้องทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเข้ามาให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ให้มากที่สุด

2) ในการล่อซื้อ คือ เมื่อได้ตัวผู้ขายแล้วแต่ยังไม่จับกุมทันที ซึ่งเจ้าหน้าที่สืบสวนปราบปรามยาเสพติดเกรงว่า จะกระทำผิดในกรณีละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสอบถาม สัมภาษณ์ในเชิงลึกอัยการและศาล ซึ่งมีความเห็นตรงกันว่าไม่ถือว่าเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เพราะถือว่าอยู่ในระหว่างการปฏิบัติงาน วางแผนจับกุมครั้งละมากๆ หลายนๆ คน วิธีการดังกล่าวถือว่าเป็นวิธีการที่ดี เพราะพยานหลักฐานชัดเจน สามารถกล่าวฟ้องศาลโดยไม่ต้องสงสัย

3) การกระตุ้นการกระทำผิด ต้องไม่ไปกระตุ้นให้เขากระทำผิด การไปล่อซื้อโดยกระตุ้นให้กระทำผิด เป็นรูปแบบการสืบสวนปราบปรามยาเสพติดที่ไม่ถูกต้อง

4) การหาสายลับเข้าไปล่อซื้อยาเสพติดในชุมชนยากมาก เพราะอันตราย หากผู้ค้ายาเสพติดทราบ ไม่เฉพาะสายลับที่ได้รับอันตราย แต่หมายถึงครอบครัว ญาติพี่น้องของสายลับด้วย ดังนั้น เรื่องความปลอดภัยของสายลับจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก

5) องค์การสิทธิมนุษยชน จะคอยตรวจสอบหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นหน่วยบังคับใช้กฎหมาย แต่จากการสอบถามประชาชนในชุมชนมีความเห็นอยู่ในระดับสูงกว่าการปราบปรามยาเสพติดไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่การปฏิบัติงานที่สำคัญ คือ ต้องยึดหลักให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย

6) อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่สืบสวนปราบปรามยาเสพติด จำเป็นต้องมีความรู้ โดยเฉพาะอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสืบสวน เป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งระดับความคิดเห็นของชุมชนอยู่ในระดับสูงที่ต้องการให้เจ้าหน้าที่ใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ใช้ในการทำงานเพราะเป็นการป้องกันความผิดพลาดในการจับกุมตัวผู้ต้องหาอีกส่วนหนึ่งด้วย

7) การมีส่วนร่วมกับชุมชน ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับสูงที่ต้องการให้เจ้าหน้าที่สืบสวนปราบปรามยาเสพติดสร้างเครือข่ายกับผู้นำชุมชนหรือคนในชุมชน ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งมีการออกพบประชาชนหาข่าวการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ

8) ชุมชนต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันภัยยาเสพติด และเข้าตรวจค้นจับกุมผู้ค้ายาเสพติดอย่างรวดเร็ว แน่นนอน และสม่ำเสมอ

9) เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาค และเป็นธรรมในการดำเนินคดียาเสพติด อย่างกล้าแก่งประชาชนผู้บริสุทธิ์ รวมทั้งไม่สมรู้ร่วมคิดกับผู้ค้ายาเสพติด หรือจำหน่ายยาเสพติดเสียเอง

10) การสืบสวนปราบปรามควรมีแนวทางการสืบสวนที่ไม่ซ้ำแบบเดิม เพราะการเข้าไปล่อซื้อแล้วจับกุมทันทีนั้น ก่อนตำรวจชุดจับกุมจะเข้าไปถึงจุดที่จำหน่าย ต้องใช้เวลาพอสมควร ผู้จำหน่ายก็จะหลบหนีได้ทันหรืออาจหายานหลักฐานไม่ได้ จึงควรรวบรวมพยานหลักฐานก่อน แล้วออกหมายจับ

11) สายล่อซื้อยาเสพติดส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่เสพยาเสพติดหรือค้ายามาก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงควรควบคุมสายล่อซื้อให้ดี ไม่ให้สายล่อซื้อทำเกินกว่าเหตุ เช่น สายล่อซื้อไปยึดยาเสพติด เป้าหมายหรือไปค้นโกดังเป้าหมายและขโมยเอาทรัพย์สินของเป้าหมายไป

12) ควรนำเอารูปแบบการพัฒนาวิธีการสืบสวนเพื่อปราบปรามยาเสพติดที่ได้ไปใช้ในทุกลุ่มชน โดยเผยแพร่ความรู้และวิธีการดังกล่าวให้กับทุกๆ หน่วยงานที่ทำหน้าที่สืบสวนปราบปรามยาเสพติดทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

13) เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดมีส่วนได้เสียกับผู้ค้ายาเสพติด ทำตัวเป็นสายลับคอยแจ้งข่าวให้พ่อค้ายาเสพติด กรณีที่มีเจ้าหน้าที่นอกหน่วยงานเข้ามาทำการปราบปราม จึงต้องระวังในเรื่องนี้ให้มาก

14) ควรแก้ไขโดยปลูกฝังจิตสำนึก ในเรื่องภัยของยาเสพติด ตั้งแต่เด็กและควรให้โอกาสทางสังคมแก่ผู้เสพยาเสพติด ไม่ตีตรา ให้โอกาสในการกลับตัว

15) มูลค่าการค้ายาเสพติดสูงมากจนผู้ค้าไม่สนใจโทษที่จะได้รับ ตำรวจ เป็นคนจนตัวเล็ก รบกับคนรวยตัวใหญ่ ดังนั้น จึงต้องช่วยกันหลายๆ หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติดมีหลายหน่วยงาน การสั่งนโยบายต่างๆ การตีความนำไปปฏิบัติไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงเห็นควรให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

16) รัฐบาลควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์กีฬา หรือกิจกรรมของชุมชนเพราะการแก้ปัญหาเสพติดอีกทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด ในชุมชนอื่นๆ ในส่วนกลาง หรือชุมชนอื่นๆ ในส่วนภูมิภาค เพราะมิติต่างๆ ของแต่ละชุมชนอาจไม่เหมือนกัน ทำให้ได้รูปแบบและวิธีการอื่นที่นำมาใช้ในการพิจารณาในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น เพราะแนวทางการสืบสวนความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่ควรซ้ำแบบเดิม

2) เทคโนโลยีและวิวัฒนาการทางด้านความรู้ต่างๆ มีความทันสมัย ซึ่งอาจยกกรนำความรู้เหล่านั้น นำไปใช้ ทำให้วิธีการกระทำความผิดมีรูปแบบขั้นต่อน และวิธีการที่ทันสมัย สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เจ้าหน้าที่สืบสวนปราบปรามต้องพัฒนาการปฏิบัติงานให้เท่าทันหรือ ก้าวหน้ามากกว่าอาชญากร การศึกษาวิจัยเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยของต่างประเทศที่มีความก้าวหน้าและโดดเด่นทางด้านเทคโนโลยี การศึกษาความรู้ดังกล่าวจะนำไปสู่ การกำหนดมาตรการ และแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสืบสวน เพื่อการปราบปรามยาเสพติด ในชุมชนให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนปราบปรามยาเสพติดได้ อย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

บุญชอบ พุ่มวิจิตร, พลตำรวจตรี. 2537. *หลักการสืบสวน*. เอกสารโรเนียวการบรรยายหลักสูตร การอบรมสารวัตรสืบสวน. กองบัญชาการตำรวจนครบาล.

พงศ์ศิริ สอนแก้ว. 2546. *การวิเคราะห์นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การศึกษาการนำแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดไปปฏิบัติ*.

วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. พรหมพักตร์ ศิริพันธุ์. 2550. *ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายด้านการปราบปรามยาเสพติด ไปปฏิบัติในพื้นที่กรุงเทพมหานครของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด*. ภาคนิพนธ์. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Drug related issues in school: *Policy guideline/department of school education*.(Online).(1991).Available.

Hoffman (2002). *A Contextual Analysis of Differential Association, Social Control, and Strain Theories of Delinquency*:

<http://holyspiritlibrary.pbworks.com/w/file/46470084/CrimTheoryWiki.pdf>
เข้าถึงเมื่อ 14/09/2553

J. David Hawkins, Richard F. Catalano. *MEASURING RISK AND PROTECTIVE FACTORS FOR SUBSTANCE USE, DELINQUENCY, AND OTHER ADOLESCENT PROBLEM BEHAVIORS*.

<http://www.sciencesociales.uottawa.ca/ipc/pdf/ctcpdf.pdf>. เข้าถึงเมื่อ 14/09/2553

Nora D. Volkow. (May - August 2006). *Teen drug reused as the problems of social neglected*. American Society for Addiction and substances abused. 12 (2).